
OBSAH

ÚVOD	10
1. POREFORMAČNÁ ORTODOXIA	12
1.1. Príčiny vzniku poreformačnej ortodoxie	12
1.2. Hlavné dôrazy reformačného odkazu (Luther)	14
1.2.1. Rané obdobie luteránskej ortodoxie	16
1.2.2. Vrcholné obdobie	17
1.2.3. Pozdné obdobie	17
1.2.4. Reformovaná (helvétska) ortodoxia	18
1.3. Hlavné teologické dôrazy luteránskej ortodoxie	20
1.3.1. Ospravedlnenie hriešnika púhou vierou	20
1.3.2. Písmo (sola scriptura)	21
1.3.3. Vdýchnutie Bohom	22
1.3.4. Ďalšie duchovné kvality Písma	22
1.3.5. Obsah Písma	23
1.4. Rozum a teológia	24
1.5. Pochopenie Boha	25
1.6. Soteriológia	26
1.7. Ekleziológia	27
2. PIETIZMUS	29
2.1. Teologické hodnotenia pietizmu	29
2.2. Hlavné teologické dôrazy pietizmu	33
2.2.1. Ospravedlnenie z viery a nový život	33
2.2.2. Modlitebný život	34
2.2.3. Štúdium Písma	35
2.2.4. Všeobecné kňazstvo	35
2.2.5. Nové dôrazy v ekleziológii	36
2.2.6. Misia a eschatológia	37
2.2.7. Ďalší vývoj	38
3. LIBERÁLNA TEOLÓGIA	39
3.1. Etymológia a názov liberalizmu	40
3.2. Ideovo-filozofické pozadie vzniku liberálnej teológie	42
3.2.1. Počiatky racionalistickej filozofie	42
3.2.1.1. René Descartes (1596-1650)	42
3.2.1.2. Baruch Spinoza (1639-1677)	43
3.2.2. Immanuel Kant (1724-1804)	45
3.2.2.1. Vzťah teológie k filozofii	45

3.2.2.2. Náboženstvo, vedecké poznanie a morálka u Kanta.....	46
3.2.2.3 Teológia, kristológia, ekleziológia a antropológia.....	47
3.2.3. Georg Friedrich Wilhelm Hegel (1770-1831)	51
3.2.3.1. Heglova dialektika.....	51
3.2.3.2. Heglova filozofická teológia.....	52
3.2.3.3. Fenomenológia ducha a teológia	53
3.2.3.4. Hlavné teologické dôrazy Heglovej filozofie	56
3.2.3.4.1. Náboženstvo	56
3.2.3.4.2. Pojem Boha	59
3.2.3.4.3. Kristológia, pneumatológia a ekleziológia.....	60
3.3. Významní liberálni teológovia v 19. a 20. storočia	63
3.3.1. Friedricha Daniela Ernsta Schleiermachera (1768-1834)	63
3.3.1.1. Obhajoba náboženstva	64
3.3.1.2. Viera v Boha ako cit	64
3.3.1.3. Ježiš Kristus ako náboženský vzor.....	65
3.3.1.4. Biblia ako deskripcia ľudského náboženského vnútra.....	65
3.3.1.5. Cirkev ako náboženský spolok.....	66
3.3.2. Albrecht Ritschl (1822-1889)	66
3.3.2.1. Boh je len Láska	67
3.3.2.2. Ježiš Kristus pre nás.....	67
3.3.2.3. Božie kráľovstvo ako mravné spoločenstvo ľudí (eschatológia)....	68
3.3.3. Adolf von Harnack (1851-1930).....	70
3.3.3.1. Zmierenie evanjelia s kultúrou	70
3.3.3.2. Pôvodné a sfaľované evanjelium.....	71
3.3.4. Ernst Troeltsch (1865-1923).....	72
3.3.4.1. Koniec dogmatickej metódy v teológii.....	72
3.3.4.2. Relatívna platnosť všetkých kresťanských právd.....	74
3.3.4.3. Náboženské apriori.....	75
3.3.4.4. Hlavné teologické dôrazy liberálnej teológie	76
4. DIALEKTICKÁ TEOLÓGIA.....	80
4.1. Ideové, dejinné a osobné pozadie vzniku dialektickej teológie.....	81
4.1.1. Filozoficko-ideové pozadie vzniku dialektickej teológie.....	81
4.1.2. Prvá svetová vojna	83
4.1.3. Barthova osobná kríza viery	84
4.1.4. Biblia ako kniha Božích rečí a skutkov	85
4.1.5. Barthova dialekticko-teologická metóda	86
4.1.5.1. Analogizmus	88
4.1.5.2. Monizmus	89
4.1.5.3. Trinitárne pochopenie Boha a Kristove činy spasenia.....	90
4.2. Hlavné teologické dôrazy Barthovej teológie.....	91

4.2.1. Pojem a poznanie Boha	92
4.2.2. Pojem Božieho zjavenia	94
4.2.3. Náboženstvo	96
4.2.4. Viera a hriech.....	97
4.2.5. Cirkev	98
5. ČIERNA TEOLÓGIA.....	101
5.1. Hlavné obdobia formovania čiernej teológie	101
5.2. Historické korene tejto teológie	102
5.3. Pochopenie Písma v čiernej teológii.....	103
5.4. Náuka o Kristovi, cirkvi a o spáse	104
5.5. Zhrnutie	106
6. FEMINISTICKÁ TEOLÓGIA	108
6.1. Etymológia pojmu	108
6.2. Fundamentálne poslanie feministickej teológie.....	109
6.3. Feministická otázka v historickom prehľade	111
6.3.1. Orientálne pochopenie ženy.....	111
6.3.2. Biblický pohľad na ženu.....	111
6.3.2.1. Žena ako manželka, matka a hospodárka.....	111
6.3.2.2. Biblický pohľad na ženu vo vzťahu k Bohu a mimo neho	114
6.3.2.3. Ženy v Božom diele spasenia.....	115
6.3.2.4. Stručný historický náčrt o postavení žien v kresťanstve	116
6.4. Hlavné teologické dôrazy feministickej teológie.....	117
6.4.1 Spiritualita	118
6.4.2. Boh ako On, Ona a Ono.....	118
6.4.3. Inkluzívna kristológia	119
6.4.4. Hamartológia	121
6.4.5. Záver.....	122
7. TEOLÓGIA OSLOBODENIA.....	124
7.1. Historické pozadie vzniku Teológie oslobodenia.....	125
7.1.1. Misijná činnosť ako zdroj poznania situácie ľudí	126
7.2. Metodické postupy teológie oslobodenia	127
7.3. Funkcie teológie a jej hlavné dôrazy	130
7.3.1. Nová prax	130
7.3.2. Nové skúmanie dejín	131
7.3.3. Pochopenie Písma, kristológia a ekleziológie.....	132
7.4. Protestantský teologický vplyv	133
7.5. Záver	134

8. FUNDAMENTALISTICKÁ TEOLÓGIA	135
8.1. Etymológia	135
8.2. Konkrétne príčiny vzniku fundamentalistickej teológie.....	136
8.3. Jonathan Edwards 1703-1758	137
8.3.1. Pochopenie Boha	138
8.3.2. Antropológia	138
8.3.3. Istota spasenia.....	138
8.3.4. Písmo Sväté	139
8.3.5. Metodistické prebudenie (John Wesley 1703-1791).....	139
8.4. Nathanael William Taylor (1792-1875).....	140
8.4.1. Dobrotivý Boh	141
8.4.2. Pochopenie človeka	141
8.5. Charles Finney (1792-1875).....	141
8.5.1. Boh a zákonitosti	142
8.5.2. Slobodná vôľa človeka	142
8.6. Recepcia myšlienok dispenzacionalizmu (John Darby 1800-1882).....	144
8.7. John Scopes (1900-1970).....	146
8.8. Fundamentalistická teológia po roku 1940	147
8.9. Záver	148
9. EVANJELIKÁLNA TEOLÓGIA	150
9.1. Pojem evanjelikálna teológia a evanjelikalizmus	151
9.2. Niektoré evanjelikálne skupiny.....	153
9.3. Niektorí evanjelikálni teológovia	154
9.3.1. Benjamin Breckenridge Warfield (1851 – 1921).....	155
9.3.1.1. <i>Biblia medzi liberalizmom a fundamentalizmom.....</i>	<i>155</i>
9.3.2. Gerrit C. Berkouwer (1903-1996).....	156
9.3.2.1. <i>Pochopenie a funkcia teológie.....</i>	<i>157</i>
9.3.2.2. <i>Biblia ako kniha Božích i ľudských rečí</i>	<i>158</i>
9.3.3. Peter T. Forsyth (1848-1921).....	160
9.3.3.1. <i>Svätý, hnevajúci sa Boh a Kristova satisfakcia</i>	<i>161</i>
9.3.3.2. <i>Kristovo poníženie – kristologické hľadisko.....</i>	<i>161</i>
9.3.3.3. <i>Veriaca kritickosť</i>	<i>162</i>
9.3.4. Helmut Thielicke (1908-1985)	163
9.3.4.1. <i>Poslanie teológie.....</i>	<i>163</i>
9.3.4.2. <i>Kritika súčasného zvestovania.....</i>	<i>164</i>
9.3.4.3. <i>Etika a viera</i>	<i>165</i>
9.4. Stručná charakteristika svetového evanjelikalizmu	166
9.4.1. Severoamerický evanjelikalizmus	166

9.4.2. Evanjelikalizmus v Európe	166
9.4.3. Latinskoamerický evanjelikalizmus.....	167
9.4.4. Africký a ázijský evanjelikalizmus.....	167
9.5. Základné dôrazy evanjelikálnej teológie.....	168
9.5.1. Božia Trojica	168
9.5.2. Ježiš Kristus	168
9.5.3. Cirkev	169
9.5.3.1. <i>Znaky Pravej cirkvi</i>	170
9.5.3.2. <i>Sviatosť</i>	170
9.5.3.3. <i>Cirkevná príslušnosť</i>	171
9.5.3.4. <i>Nový život v Kristu</i>	173
9.5.3.5. <i>Pochopenie Písma</i>	173
9.5.3.6. <i>Evanjelizácia a misia</i>	174
9.5.3.7. <i>Eschatológia</i>	175
9.6. Záver	176
10. POSTMODERNÁ TEOLÓGIA	177
10.1. Stručné historické pozadie vzniku postmodernizmu	178
10.2. Stručný náčrt predchádzajúcich období.....	180
10.2.1. Predmoderný svet	180
10.2.2. Vznik moderného sveta a jeho hlavné znaky.....	181
10.2.2.1. <i>Descartes René (1596-1650)</i>	182
10.3. Stručná charakteristika myšlienkového pozadia postmoderného sveta.....	183
10.3.1. Filozofické pozadie formovania postmoderny.....	184
10.3.1.1. <i>Immanuel Kant (1724 – 1804)</i>	185
10.3.2. Existencialistická filozofia (Martin Heidegger 1889-1976).....	186
10.3.3. Lingvistické aspekty postmodernizmu	188
10.4. Postmoderná teológia.....	191
10.4.1. Teológia smrti Boha (The Death of God Theology).....	192
10.4.2. Robert Scharlemann.....	192
10.4.3. Mark Taylor	193
10.4.4. John Dominic Crossan	193
10.4.5. Stephen Moore.....	194
10.4.6. Kevin Hart	194
10.5. Záver	194
ZÁVER.....	198
ZOZNAM LITERATÚRY	199
MENNÝ REGISTER	209